

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Загальне землезнавство

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва програми)

Спеціальність 106 «Географія»

(вказати: код, назва)

Галузь знань 10 Природничі науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Холявчук Д.І., доцент кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії, к. геогр.н, доцент, Присакар В.Б., доцент кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії, к. геогр.н, доцент,

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів)

[http://www.physgeo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[1694\]\[caf_pers_id\]=971&commands\[1694\]=item](http://www.physgeo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1694][caf_pers_id]=971&commands[1694]=item)

[http://www.physgeo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[1694\]\[caf_pers_id\]=1847&commands\[1694\]=item](http://www.physgeo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1694][caf_pers_id]=1847&commands[1694]=item)

Контактний тел.

0372584853

E-mail:

d.kholyavchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=387>

Консультації

Онлайн-консультації: Понеділок: 14.30-15.30.

Очні консультації: Вівторок з 14.40 до 16.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Загальне землезнавство – фундаментальний курс для географів, спрямований на отримання базового розуміння розвитку та функціонування планети Земля. Під час вивчення курсу студент закладає основу фізико-географічних знань – основних природних закономірностей, притаманних Землі як планеті, її динаміки, компонентів, геосистем, історії розвитку та освоює базові методи фізико-географічних досліджень. Зважаючи на зростання ролі людини у перебудові земних систем, у курсі розглядаються також проблеми взаємодії людини і довкілля та шлях гармонізації цих відносин.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою викладання загального землезнавства є дослідження природних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування географічної оболонки Землі та з'ясування ролі у цих процесах людини.

3. Завдання

- 1) сформувані у студентів чіткі поняття і уявлення про основні закономірності існування та розвитку географічної оболонки Землі, її динаміки, компонентів, історії розвитку.
- 2) навчити студентів розуміти природу атмосферних явищ, їх фізичну сутність, міру впливу на інші природні процеси, на екологічний стан довкілля;
- 3) ознайомити студентів з методами спостережень за станом атмосфери, метеорологічними приладами, навчити виконувати метеорологічні спостереження для моніторингу лісових екосистем;
- 4) вивчити географічний розподіл кліматичних елементів, з'ясувати особливості формування кліматів Землі та їх різноманіття.

4. Пререквізити. Немає.

5. Результати навчання

Загальні компетентності: 1) здатність розуміти предметну область та професійну діяльність з огляду на завдання та практичне значення землезнавства і наук про Землю; 2) здатність працювати в команді презентуючи спільні пошукові роботи, під час дискусії, 3) здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел формуючи джерельну базу землезнавчих знань та окремих лабораторних робіт і завдань, 4) здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, пов'язаними із постійним прогресом наук про Землю.

Спеціальні (фахові) компетентності: 1) здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії розвитку і складу географічної оболонки; 2) здатність застосовувати базові знання природничих і суспільних наук та інформаційних технологій при вивченні географічної оболонки і її складових, 3) здатність аналізувати склад і будову сфер географічної оболонки (відповідно до спеціалізації) на глобальному рівні; 4) здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення явищ і процесів на глобальному рівні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- 1) визначати сучасну систему географічних наук; історію розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі;
- 2) основні закономірності процесів та явищ в географічній оболонці; чинники, що визначають на просторову диференціацію ГО; антропогенний вплив на довкілля.

вміти:

- 3) синтезувати та аналізувати географічну інформацію з різноманітних джерел.

Тема 4. Рухи Землі у Всесвіті	11	2		4		5						
Тема 5. Геофізичні умови розвитку ГО та енергетика Землі	13	4		4		5						
Разом за ЗМ1	64	14		20		30	26	2		1		23
Змістовий модуль 2. Еволюція, структура та динаміка Землі та ГО												
Тема 6. Еволюція Землі та її ГО	18	4		4		10	17	1		1		15
Тема 7. Загальні риси структури ГО. Геосфери	13	4		4		10	17	1		1		15
Тема 8. Основні ендогенні та екзогенні процеси	11	2		4		5						
Тема 9. Кругооберти Землі	11	2		4		5						
Тема 10. Ландшафтна сфера Землі	11	2		4		5	10	1		1		8
Тема 11. Динаміка ГО та роль у ній людини	17	2		5		10						
Разом за змістовим модулем 3	88	18		25		45	44	3		3		38
Усього годин	150	30		45		75	150	8		6		136

3.2.1. Теми лабораторних занять

№	Назва теми
1	Історія розвитку знань про Землю
2	Астрономічні умови розвитку Землі та географічної оболонки
3	Фізико-географічні об'єкти Європи. Онлайн-карти номенклатури
4	Будова і розміри Землі
5	Фізико-географічні об'єкти Азії. Онлайн-карти номенклатури
6	Річне обертання Землі та його наслідки
7	Фізико-географічні об'єкти Африки. Онлайн-карти номенклатури
8	Фізико-географічний профіль за обраним материком
9	Фізико-географічні об'єкти Америки
10	Фізико-географічні об'єкти Австралії, Океанії та Антарктиди. Онлайн-карти номенклатури
11	Фізико-географічний комплексний профіль

3.2.2. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Не передбачено

3.2.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Номенклатура географічних назв. Європа.	5
2	Номенклатура географічних назв. Азія.	10
3	Номенклатура географічних назв. Африка.	5
4	Номенклатура географічних назв. Північна і Південна Америка.	5
5	Номенклатура географічних назв. Австралія, Океанія, Антарктида.	10
6	Система загальної циркуляції поверхневих шарів вод Світового океану	10
7	Літосфера	5
8	Гідросфера. Кріосфера	5
9	Атмосфера	5
10	Біосфера. Екологічні кризи минулого	5
11	Баланс CO ₂ в географічні оболонці	10

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Результати навчання	Методи контролю
визначати сучасну систему географічних наук; історію розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі;	Критичний аналіз і дискусія, аналітична письмова робота, інтелект-карти
обговорювати основні закономірності процесів та явищ в географічній оболонці; чинники, що визначають на просторову диференціацію ГО; антропогенний вплив на довкілля.	термінологічний словник, тести, та контрольні завдання аналітичного та проблемного змісту
синтезувати та аналізувати географічну інформацію з різноманітних джерел. Зчитувати інформацію, відображену на картах світу, півкуль (гіпсометричний, тектонічний, геологічний, кліматичний, ґрунтів, рослинності, природних поясів і зон та ін.). Аналізувати картографічні та статистичні матеріали,	Усні доповіді-повідомлення, опитування з використанням карт на знання фізико-географічних об'єктів та процесів глобального та регіонального характеру, коментарі-зворотний зв'язок до навчальних відео
будувати фізико-географічні профілі, таблиці, графіки, картосхеми для виявлення загальногеографічних закономірностей	фізико-географічні профілі, онлайн-карти
застосовувати знання загальних закономірностей Землі при вивченні	практичні розрахункові роботи

компонентних дисциплін, географії материків, океанів, країн.
--

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Засоби оцінювання

Усні й письмові відповіді на питання, письмові відповіді на поточний тестовий контроль; перевірка виконання завдань (здійснення аналізу графіків, карт, схем, картосхем, таблиць, побудова схем, інтелект-карти, розв'язування задач), контрольні й модульні письмові роботи.

Тестовий контроль здійснюється за допомогою набору стандартизованих завдань, які дають можливість перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма студентами, виміряти обсяг і рівень конкретних знань, умінь і навичок.

Самостійна робота оцінюється у коротких доповідях та ілюстративних матеріалах – онлайн-картах і схемах, що унаочнюють окремі питання курсу, контрольні роботи;

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS		Критерії оцінок
		Оцінка	Пояснення	
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	“Відмінно” – студент детально знає теоретичний матеріал та матеріал з лабораторних занять, уміє давати визначення основних понять, розуміє сутність основних положень теорії та вільно їх трактує, оперує термінологією. Студент визначає сучасну систему географічних наук; історію розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі; пояснює основні закономірності процесів та явищ в географічній оболонці; чинники, що визначають на просторову диференціацію ГО; антропогенний вплив на довкілля, вміє синтезувати та аналізувати географічну інформацію з різноманітних джерел, зчитувати інформацію, відображену на картах світу, аналізувати картографічні та статистичні матеріали, будувати фізико-географічні профілі, таблиці, графіки, картосхеми. На запитання викладача за програмою курсу відповідає не вагаючись. Виконав всі види лабораторних робіт. Опрацював теми для самостійного вивчення.

80–89	Добре	В	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	<p>“Дуже добре” – студент знає теоретичний матеріал, виконав практичні роботи, оперує, уміє пояснити сутність основних понять. Студент здебільшого визначає сучасну систему географічних наук; історію розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі; пояснює основні закономірності процесів та явищ в географічній оболонці; чинники, що визначають на просторову диференціацію ГО; антропогенний вплив на довкілля, вмів синтезувати та аналізувати географічну інформацію з різноманітних джерел, зчитувати інформацію, відображену на картах світу, аналізувати картографічні та статистичні матеріали, будувати фізико-географічні профілі, таблиці, графіки, картосхеми. На запитання відповідає. Виконав всі лабораторні роботи та ІНДЗ.</p>
70–79		С	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	<p>“Добре” – Все вище вказане виконує не повною мірою, однак знає теорію й практику, виконує завдання викладача. При відповідях на запитання інколи вагається, але знаходить правильні рішення. При повторенні матеріалу відразу працює якісніше. Виконав всі лабораторні роботи.</p>
60–69	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	<p>“Задовільно” – знає основні теоретичні положення, виконав більшу частину практичних. Орієнтується у сучасній системі географічних наук; історії розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі; основних закономірностях процесів та явищ в географічній оболонці; чинниках, що визначають на просторову диференціацію ГО; може знайти географічну інформацію з різноманітних джерел, зчитувати інформацію, відображену на картах світу, будувати фізико-географічні профілі, таблиці, графіки, картосхеми. Відповідає на переважну частину запитань викладача.</p>

50–59		Е	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	“Достатньо” – все вище вказане виконує не повною мірою, однак виконав більшу частину практичних робіт. Має уявлення про сучасну систему географічних наук; історію розвитку фізичної географії та загальнопланетарні властивості Землі; основні закономірності процесів та явищ в географічній оболонці; чинники, що визначають на просторову диференціацію ГО; антропогенний вплив на довкілля, географічну інформацію з різноманітних джерел, може зчитати інформацію, відображену на картах світу, з допомогою будувати фізико-географічні профілі, таблиці, графіки, картосхеми. На половину запитань викладача відповідає.
35–49	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	“Незадовільно” – не виконані вимоги для оцінки “достатньо”, але студент виконує додаткові завдання в межах програми курсу.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10		

Політика курсу

Курс передбачає постійну поточну та підсумкову модульну перевірку знань студента та контроль за самостійною роботою студента у формах передбачених вище. Ніяких додаткових форм та засобів оцінювання, не означених в програмі не застосовується. Поточні форми контролю передбачають вчасну здачу завдань.

Обман і плагіат не припустимий під час проходження курсу. Для отримання додаткової інформації щодо шахрайства, плагіату та інших академічних правопорушень перевірте університетську політику та процедури щодо поведінки та доброчесності студентів за локально-правовими актами ЗВО:

- 1) Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view,

- 2) Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича
https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJlI2ot4UeSq2_BSGadrPl_/view
- 3) Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Багров М. В., Боков В. О., Черваньов І. Г. Землезнавство. - К.: Либідь, 2000. - 464 с.
2. Введение в физическую географию / Марков К.К., Добродеев О.П., Симонов Ю.Г. и др. - М., 1978.
3. Геренчук К.И., Боков В.А., Черванев И.Г. Общее землеведение. - М.: Высшая школа, 1984. - 255 с.
4. Жекулин В.С. Введение в общую географию. - Л., 1989.
5. Загальне землезнавство. Книга 1 : навчальний посібник / авт.-уклад. О. Д. Лаврик. Умань : ПП Жовтий О. О., 2014. 112 с.
6. Исаченко А.Г. География сегодня. М., 1979.
7. Мильков Ф.Н. Общее землеведение. М.: Высшая школа, 1990.
8. Мукитанов Н.К. От Страбона до наших дней. - М.: Мысль, 1985.
9. Олійник Я. Б., Федорищак Р. П., Шищенко П. Г. Загальне землезнавство : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2008. 342 с.
10. Физико-географический атлас Мира (ФГАМ). – М., 1964. – 200 с.
11. Физическая география для подготовительных отделений вузов / Под ред К.В. Пашканга. - М.: Высшая школа, 1991.
12. Brannen P. The Ends of the World: Supervolcanoes, Lethal Oceans, and the Search for Past Apocalypses. Ecco. 2017. 256 p.
13. Bryson B. A Short History of Nearly Everything. Broadway Books, 2004. 544 p.
14. Hazen R. M. The Story of Earth: The First 4.5 Billion Years, from Stardust to Living Planet. Viking press, 2012. 320 p.
15. Kolbert E. The Sixth Extinction: An Unnatural History. Henry Holt and Co, 2014. 336 p.

5.2. Допоміжна

16. Алексеев В. П. Становление человечества. – М., 1984. – 464 с.
17. Баландин Г.К., Бондарев Л. Г. Природа и цивилизация. – М., 1988. – 391 с.
18. Вернадский В.И. Биосфера. М.: Мысль, 1967. 376 с.
19. Географический атлас для учителей средней школы. – М., 1981. – 238 с.
20. Григорьев А. А. Антропогенное воздействие на природную среду по наблюдениям из космоса. – Л., 1985. – 239 с.
21. Гумилев Л. Н. Этногенез и биосфера Земли. – М., 1994. – 638 с.
22. Жижченко Б. Палеогеография. Методы палеогеографических исследований. Л., 1959.
23. Исаченко А. Г. Оптимизация природной среды. – Л., 1980. – 178 с.
24. Калесник С. В. Основы общего землеведения. – М.: Учпедгиз, 1955.
25. Калесник С.В. Общие географические закономерности Земли. М.: Мысль, 1970. 283 с.
26. Кирилюк, С.М. (2020). Природа Венери : навчальний посібник. Чернівці, Чернівецький національний університет, Рута, 2020. 160 с.
27. Кирилюк, С.М. Природа Марса : навчальний посібник. Чернівці, Чернівецький національний університет, Рута, 2018. 96 с.

28. Кирилюк, С.М., Кирилюк, О.В. Природа Меркурія : монографія. Чернівці, Чернівецький національний університет, Рута, 2019. 344 с.
29. Кирилюк, С.М., Кирилюк, О.В., Гречак, Ю., Сікорська, В. (). Географічні аспекти вивчення природи Венери. Науковий вісник Чернівецького університету, Географія, 785, 2017. С. 14-21.
30. Лучицкий И. В., Основы палеовулканологии, т. 1—2, М., 1971.
31. Марков К. К., Палеогеография, 2 изд., М., 1960.
32. Марков К.К. и др. Введение в физическую географию. М.: Высш. школа, 1978. 181 с.
33. Мильков Ф. И. Человек и ландшафты. – М., 1973. – 224 с.
34. Неклюкова Н.П. Общее землеведение. М.: Просвещение, 1967. 390 с.
35. Никонова М.А., Данилов П.А. Землеведение и краеведение. М.: Академия, 2000. 240 с.
36. Перельман А.И. Геохимия ландшафта. – М.: Географгиз, 1961.
37. Розанов Б.Г. Основы учения об окружающей среде. М.: Изд-во МГУ, 1984. 273 с.
38. Рухин Л. Б., Основы общей палеогеографии, 2 изд., Ленинград, 1962.
39. Синицын В. М., Введение в палеоклиматологию, Ленинград, 1967. 354 с.
40. Степанов В.Н. Океаносфера. Москва : Мысль, 1983. 270 с.
41. Фукарек Ф.А Миллер Г., Шустер Р. Растительный мир Земли. Т. 1 2. Москва : Мир, 1982. 320 с.
42. Шубаев Л.П. Общее землеведение. Москва : Высшая школа, 1969. 348 с.
43. Яблоков А.В., Остроумов С.А. Уровни охраны живой природы. Москва : Наука, 1985. 175 с.
44. Kyryliuk S., Kholiavchuk D. Geographic envelope of the Moon and the identification of Moon landscapes with the use of the axiomatic method. Open Astronomy, 26(1). 2017. P. 48–61. DOI:: <https://doi.org/10.1515/astro-2017-0010>.

6. Інформаційні ресурси

1. ArcGIS Online. URL: <https://www.arcgis.com/index.html>
2. Earth Data. URL: <https://urs.earthdata.nasa.gov/>
3. Earth Explorer. URL: <https://earthexplorer.usgs.gov/>